

ปรับโลกทรรศน์การศึกษาไทย

ตอนที่ ๒

มากกว่าร้อยปี แห่งการหลงทางของการศึกษาไทย

โดย "จพย. ศุภศาสตร์ไพศาล"

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา เมื่อประเทศไทยมีนักการเมืองและผู้บริหารประเทศที่มีเล่ห์เหลี่ยม แพร่พราว ในการโกงชาติกินแผ่นดิน และมีผู้หลงเชื่อ มีศรัทธาในกลุ่มนักการเมืองเหล่านั้น เพียงเพราะได้รับอามิสเพียงไม่กี่เศษฐิติ ของเงินทองที่พวกนักการเมืองคดโกงจากแผ่นดินโยนให้ สะท้อนให้เห็นความล้มเหลวของการศึกษาไทย โดยเฉพาะในระดับการศึกษาพื้นฐาน คือ อนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ไม่สอนให้นักเรียนมีวิจารณญาณ หัดวิเคราะห์และไม่เชื่อคนง่าย ครูเน้น "สอนหนังสือ" มากกว่า "เน้นการฝึกทักษะการดำเนินชีวิต" หลักสูตรบรรจุเนื้อหา มากกว่าสาระส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาฝรั่ง จึงกลายเป็น "ขยะหลักสูตร" สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ ที่ไม่จำเป็นต้องรู้หรือไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ครูต้องนำเวลาไปใช้สอนเนื้อหาสาระฝรั่ง ที่แทบจะไม่ได้นำไปใช้เมื่อเรียนจบ ระดับประถมหรือมัธยมไปแล้ว นักเรียนจึงไม่มีเวลาสำหรับเรียนหลักสูตรชีวิต

จากการวิเคราะห์แล้วพบว่า เกิดจากการหลงทางจัดการศึกษาที่เน้นวัตถุนิยมไปตามฝรั่ง ทำให้หลงทาง 8 ประการ คือ

หลงทางประการที่ 1 หลงไปพัฒนาเด็กให้เห็นของนอกดีกว่าของไทย ไม่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนไทยที่มีคุณลักษณะตรงตามที่ชุมชนต้องการ ในที่นี้ คือเป็นคนไทย ตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น เช่น อยู่ภาคเหนือก็ควรเป็นคนไทยที่มีลักษณะส่วนใหญ่ของคนภาคเหนือ มิใช่ถูกหล่อหลอม บีบคั้น ให้เป็นคนกรุงเทพฯ เป็นฝรั่ง เป็นเกาหลี ญี่ปุ่น หรือชาติอื่น จนเห็นของ "นอก" ดีกว่าของไทย และดูหมิ่นดูแคลนวัฒนธรรมและความเป็นไทย

หลงทางประการที่ 2 หลงไปสร้างโรงเรียนให้เป็นโรงเรียน ไม่ได้จำลองเวทีสังคมที่อิงประสบการณ์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะชีวิต ความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นห้องสอน เป็นห้องกักขังเด็กให้นั่งฟังครูฟังความรู้ และเชื่อตามครูโดยไม่ได้ฝึกคิด ครูมุ่งสอนให้รู้ ไม่ได้สอนให้คิด ฝึกฝนการแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ ผลจึงปรากฏว่าเมื่อโตขึ้นก็เชื่อคนง่าย โดยเฉพาะเชื่อฝรั่งอย่างมกมาย เช่น ฝรั่งบอกว่า พระพุทธเจ้าเป็นแขกอินเดีย ก็เชื่อฝังหัว ทั้งๆ ที่ในดินแดนไทย มีพระแท่นศิลาอาสน์ที่ตรัสรู้ พระแท่นดวงรั้งที่ปรินิพพาน

ฯลฯ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเชื่อมโยงความรู้ จาก“หนังสือ” ไปสู่วิถีชีวิต ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งสอน “สาระ” มิใช่สอนเนื้อหา และอิงประสบการณ์ มากกว่าสอนเนื้อหา และอิงชุมชนมากกว่าอิงห้องเรียน

หลงทางประการที่ 3 หลงไปเน้นการศึกษาในโรงเรียน ไม่พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสาน 3 รูปแบบ คือ ในโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย

ระบบการศึกษาแยกการเรียนการสอนในโรงเรียนจากสังคม และเชื่ออย่างฝังใจว่า คนมีความรู้ต้องได้เข้าโรงเรียน ทั้งๆ ที่บางคนจบแค่ระดับประถมศึกษา แต่สามารถทำธุรกิจเป็นเจ้าของกิจการร้อยล้านพันล้าน สังคมยังก็ตราหน้าเขาว่า ไม่ได้เรียนหนังสืออยู่ดี ดังนั้น ต้องจัดระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนทั้งในโรงเรียน นอกโรงเรียนและเรียนจากธรรมชาติรอบตัว ให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการทำงานไปสู่การศึกษาในโรงเรียนได้

หลงทางประการที่ 4 หลงไปใช้วิธีการสอนที่ยึดครูและแบบเรียนเป็นแหล่งความรู้หลัก ไม่ใช่ใช้วิธีการสอนที่ผสมผสานการเรียน 3 แบบ คือ การเรียนที่มีครูกำกับ (Teacher Directed Learning–TDL) การเรียนที่มีเพื่อนกำกับ (Peer Directed Learning–PDL) และการเรียนที่กำกับตนเอง (Self–Directed Learning–SDL)

โรงเรียนส่วนมากใช้การเรียนการสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง แม้กฎหมายการศึกษาจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่จะมีครูที่แยกไม่ออกระหว่างการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักการศึกษาบางคนก็คิดว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความหมายเดียวกันกับการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนศูนย์กลาง ถ้าเช่นนั้นทำไม ไม่ใช่ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” ทำไมต้องบัญญัติคำใหม่ขึ้นมา คำว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความหมายชัดเจนในตัวอยู่แล้ว ไม่จำเป็นจะต้องไปใช้คำอื่น

หลงทางประการที่ 5 หลงผิดว่า นักการศึกษาในส่วนกลางเก่งกว่านักการศึกษาส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น ไม่เปิดโอกาส ให้ สมาชิกในชุมชนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน--หลักสูตรส่วนใหญ่ก็หลงไปลอกเลียนแบบตามโครงสร้างหลักสูตรตะวันตก นักการศึกษาเขียนหลักสูตรโดยแปลจากฝรั่งเศสจาก“ห้องเย็น”ในส่วนกลางแล้วบังคับให้ครูที่อยู่ตามชนบทนำไปใช้

ส่วนเนื้อหา ครูก็สอนตามแบบเรียน จนมีคำพูดล้อเล่นว่า ครูที่สอน ป.4 เกินสิบปี ความรู้ก็จะเหลือแค่ ป.4 สะท้อนให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ติดตามพัฒนาการของเนื้อหาสาระ หรือแม้จะติดตามแต่ก็ไม่ทันการเปลี่ยนแปลง จึงต้องอาศัยแบบเรียนเป็นแหล่งความรู้ที่จะนำไปสอนนักเรียน

ดังนั้น สมาชิกในสวนท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับท้องถิ่น บทบาทของครูก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป จากการเป็นผู้สอนความรู้ เป็นผู้ประสานงานและก่อเกิดการเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

หลงทางประการที่ 6 หลงผิดว่า การศึกษาที่ดีต้องอยู่ในห้องเรียน โรงเรียนไม่จัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนที่มีประสิทธิภาพ - โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องเรียนที่มีรอยขีดข่วนตามโต๊ะ ตามผนังห้อง ไม่น่าอยู่ ไม่น่าเรียน สื่อการสอนก็มีกระดาษดำ ชอล์ก และครู การจัดสภาพแวดล้อมทางเรียนที่ดีต้องเน้นสภาพแวดล้อมทางกายภาพทางจิตภาพ และทางสังคมที่จะเป็นตัวแบบความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ครูควรต้องใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น

องนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง ได้รับคำติชมทันทีที่ได้รับการเสริมแรง และได้รับประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จน่าภาคภูมิใจ และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนที่ละน้อยตามลำดับขั้น

หลงทางประการที่ 7 ขาดการจัดการด้านการเรียนอย่างเป็นระบบ--ครูมักจะใช้วิธีการสอนรู้และเน้นการเรียนรู้ที่เคยถูกสอนมา ไม่เน้นเรียนคิด เรียนทำ เรียนแก้ปัญหา แม้จะเล่าเรียนครูจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ทำยสุดครูก็มักใช้วิธีการสอนที่ตนเคยถูกสอนหรือพบเห็นอยู่ดี ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน (Learning Management System-LMS) ที่ผ่านการวิจัยมาแล้ว เช่น แบบจำลอง POSDCARE ที่มีกวางแผน (Planning) การจัดการ (Organizing) การกำหนดหน้าที่ของผู้เรียน (Staffing) การกำกับควบคุม (Directing) การสื่อสาร ประสานงานและร่วมมือ (Communicating, Coordinating, Collaborating) กับหน่วยงานๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด การจัดสรรทรัพยากร (Allocating of resources) การรายงานผล (Reporting) เช่น รายงาน แฟ้มงาน ทะเบียนงาน ของนักเรียน และการประเมิน (Evaluation) อย่างครบวงจร เป็นต้น

หลงทางประการที่ 8 ขาดการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครบวงจรที่ครอบคลุมการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน -ครูส่วนใหญ่ประเมินผลสุดท้ายเพียงอย่างเดียว ไม่ให้ความสำคัญของการประเมินระหว่างเรียน และการเปรียบเทียบความก้าวหน้าระหว่างการประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน

จากการขาดการใช้หลักการสำคัญข้างต้น จึงปรากฏว่า นักเรียนไม่ได้รับการเตรียมตัวที่จะออกไปดำเนินชีวิตในท้องถิ่นที่ตนถือกำเนิด เต็มใหญ่ ดำรงไว้ซึ่งชีวิตครอบครัว ไม่รักถิ่นรักที่ และไม่สามารนำความรู้ที่ร่ำเรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป ประเทศไทยจึงควรหยุดตามฝรั่ง จัดระบบหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินที่สอดคล้องกับบริบทไทยอย่างแท้จริง.

โปรดติดตามตอนที่ ๓ "ไตรยางยศิลาชีวิต" สัปดาห์หน้า

ท่านเห็นด้วยหรือไม่ โปรดโหวต:

<https://pollbagel.com/polls/7879?t=26709821IGS>

ดูผลโหวต:

<https://pollbagel.com/polls/7879results?t=26709821IGS>